

हा गद्य पाठ सुतपिटकातील दीघानिकायातील महावग्गातून घेतलेला आहे. भगवान बुद्धाच्या जीवनामध्ये दोन भोजनाचे अत्यंत महत्त्व आहे. सुजातेने दिलेली खीर खावून ते सम्यक सम्बुद्ध झाले. तर चुन्दाने दिलेले भोजन ग्रहण करून ते महापरिनिर्वाणास प्राप्त झाले. त्यामुळे हे दोन्ही भोजन समान फल देणारे आहेत. त्यापैकी एकालाही कमी लेखू नये हे यात सांगितलेले आहे.

अथ खो भगवा आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि - “सिया खो फानन्द, चुन्दस्स कम्मरपुत्तस्स कोचि विप्पटिसारं उप्पादेय्य - ‘तस्स ते, आवुसो चुन्द, अलाभा, तस्स ते दुल्लध्दं, यस्स ते तथागतो पच्छिमं पिण्डपातं परिभुज्जित्वा, परिनिब्बुतो ति। चुन्दस्स, आनन्द कम्मरपुत्तस्स एवं विप्पटिसारो पटिविनेतब्बो - ‘तस्स ते, आवुसो चुन्द, लाभा, तस्स ते सुलध्दं, यस्स ते तथागतो पच्छिमं पिण्डपातं परिभुज्जित्वा परिनिब्बुत्तो। सम्मुखा मेतं, आवुसो चुन्द, भगवतो, सुतं सम्मुखा पटिगहितं -

‘द्वेमे पिण्डपाता समसमफला समविपाका अतिविय अज्जेहि पिण्डपातेहि महप्फलतरा च महानिसंसतरा च। कतमे द्वे? यं च पिण्डपातं परिभुज्जित्वा तथागतो अनुत्तरं सम्मासम्बोधि अभिसम्बुज्झाति, यं च पिण्डपातं परिभुज्जित्वा तथागतो अनुपादिसेसाय निब्बानधातुया परिनिब्बायति - इमे द्वे पिण्डपाता समसमफला समविपाका अतिविय अज्जेहि पिण्डपातेहि महप्फलतरा च महानिसंसतरा च। आयुसंवत्तनिकं आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं उपचितं, वण्णसंवत्तनिकं आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं उपचितं, सुखसंवत्तनिकं आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं उपचितं, यससंवत्तनिक आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं, उपचितं, सगासंवत्तनिकं आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं, उपचितं आधिपतेय्यसंवत्तनिक आयस्मता चुन्देन कम्मरपुत्तेन कम्मं उपचितं’ ति।

“चुन्दस्स, आनन्द, कम्मरपुत्तस्स एवं विप्पटिसारो पटिविनेतब्बो” ति।

अथ खो भगवा एतमत्थं विदित्वा तायं वेलायं इमं उदानं उदनेसि -

“ददतो पुञ्जं पवङ्कति,
संयमतो वेरं न चीयति।
फुसलो च जहाति पापकं,
रागदोसमोहक्खया सनिब्बुतो” ति।

(सुत्तपिटके - दीघनिकायपालि - २ महावग्गो)

शब्दार्थ / सहृत्थ

विप्पटिसार (पुं.) - पश्चाताप

पच्छिम (वि.) - अंतिम, शेवटचा

परिनिब्बुता (परिनिब्बुत) - परिनिर्वाण पावले

सुलध्द (वि.) - चांगला फायदा, चांगला लाभ

पटिगति (कृ.) - घेताना, मिळवितांना, प्राप्त करतांना

कम्मर (पु.) - लोहार किंवा सोनार

निब्बाण (नपु.) - निर्वाण, विझणे

उपचित (कृ.) - ढीग, साठा

दुल्लध्द (वि.) - अवघड, दुर्लभ, मिळण्यास कठिण

पिण्डपात (पुं.) - भिक्षाटन, भोजनदान

परिभुज्जित्वा (क्रि.) - उपयोगात आणून, जेवण करून

तथागत (वि.) - बुद्धाचे एक नाव

अभिसम्बुज्झति (क्रि.) - संबोधि प्राप्त केली, बुद्धत्व प्राप्त केले

अनुपादिसेसाय (अनुपादिसेस वि.) - निर्वाणाचे मूळ

निब्बाण धातुया (निब्बाण धातु स्त्री) - निर्वाणाचे क्षेत्र

जहाति (जहाति क्रि.) - सोडून टाकतो, टाकून देतो, त्यागून देतो

